

Od redakcji

From the Editor

Przekazujemy Państwu kolejny numer *Sztuki Leczenia* w tej szczególnej atmosferze, jaka towarzyszy zwykle magii nadchodzących świąt Bożego Narodzenia. Wiąże się z nimi wiele często niewypowiedzianych oczekowań i ciepłych wspomnień, szczególnie tych z dzieciństwa. Pamięć o nich zazwyczaj przebija się przez mnogość bieżących trosk i poważnych wyzwań, jakie niesie obecna chwila.

Treść obecnego numeru jest mocno zróżnicowana. W części empirycznej prezentujemy pracę Agnieszki Pieczykolan, Joanny Grzesik-Gąsior, Agnieszki Bień i Krystyny Krygowskiej pt. *Zaburzenia ortoreksyjne a poczucie własnej skuteczności i satysfakcja z życia studentów kierunków medycznych – badanie przekrojowe*. Celem prezentowanych w niej badań stała się ocena wybranych uwarunkowań występowania ortoreksji u studentów kierunków medycznych. Uzyskane wyniki wskazują na pozytywny związek występowania ryzyka zaburzeń ortorektycznych z poziomem BMI, a także na związek pomiędzy ryzykiem zaburzeń ortorektycznych a kierunkiem studiów i województwem, w którym studiowały badane osoby. Najwyższe ryzyko zachorowania na ortoreksję prezentowali studenci kierunków stomatologia i fizjoterapia, z województwa dolnośląskiego, a najmniejsze ryzyko dotyczyło studentów kierunku zdrowie publiczne, w województwie śląskim. Nie stwierdzono natomiast związku pomiędzy poczuciem własnej skuteczności i satysfakcją z życia a ryzykiem pojawienia się ortoreksji.

Kolejna praca, otwierająca część teoretyczną i przeglądową numeru, to bardzo aktualny artykuł Krzysztofa Mudynia pt. *Ekspansja sztucznej inteligencji a problem wartości*. W swym opracowaniu autor wskazuje na rosnące rozpowszechnianie się w naszym życiu sztucznej inteligencji, podkreślając trudności towarzyszące uwzględnianiu charakterystycznych dla ludzi wartości w projektowaniu algorytmów określających jej działanie. Przewiduje, że sukcesy w rozwijaniu algorytmów przewyżających wspomniane trudności i coraz lepiej uwzględniających emocjonalne aspekty ludzkiego funkcjonowania, zwiększają ryzyko wzmocnienia kontroli ze strony stosujących je instytucji. Tym samym mogą ograniczać wolność osobistą osób, które korzystają ze sztucznej inteligencji. K. Mudyn sugeruje, że ekspansja technologii cyfrowej może sprzyjać stopniowemu zwiększaniu centralizacji władzy i pogłębianiu nierówności społeczno-ekonomicznych. Zachęca tym samym do głębszej refleksji nad istotnymi cechami rozwoju naszej cywilizacji potwierdzając trafność powiedzenia „nie ma róży bez kolców”.

Następna praca to artykuł Katarzyny Bargiel i Michała Sułkowskiego pt. *Błąd medyczny – termin, rodzaje i podstawa prawna*. Dotyczy ona ważnego wątku praktyki medycznej, gdyż mimo stałych, intensywnych starań zmierzających do podniesienia jakości opieki medycznej i redukcji ryzyka wystąpienia nieprawidłowości, błędy medyczne się zdarzają. Artykuł przybliży czytelnikowi pojęcie błędu medycznego, a zarazem

zarysowuje istotny dla klinicystów jego prawny kontekst i prawne konsekwencje.

Kolejny artykuł to praca Michała Sułkowskiego i Katarzyny Bargiel pt. *Skutki prawne wyrażonego za życia sprzeciwu pacjenta lub sporu osób bliskich w przedmiocie ujawnienia tajemnicy zawodowej lekarza i fizjoterapeuty po śmierci pacjenta*. Autorzy podejmują w niej kolejny, złożony problem prawny dotyczący zachowania tajemnicy zawodowej w stosunku do zmarłego pacjenta. Obie wyżej wymienione prace podkreślają znaczenie jakiego nabiera obecnie prawidłowa edukacja dotycząca prawnych aspektów praktyki medycznej.

Następna praca to artykuł Pawła Kurowskiego i Adriana Bloka pt. *Narzędzia mobilne w planowaniu i monitoringu aktywności fizycznej i w promocji zdrowia*. Jej autorzy wskazują na powszechnie dostępne i proste w użyciu narzędzia mobilne (łatwe do zainstalowania aplikacje śledzące podstawowe elementy zdrowego stylu życia, w rodzaju aktywności fizycznej, diety, snu czy stosowania używek), które mogą być wykorzystane do kontroli stanu zdrowia oraz poziomu aktywności fizycznej. Postulują świadome korzystanie z tych aplikacji celem uzyskania poprawy nawyków i zachowań związanych ze zdrowiem.

Omawianą część numeru zamyka tekst Zygmunta Pucki pt. *Egzystencjalna unikatowość żałoby w świetle filozofii dialogu Martina Bubera*

inspirowanej myślą chasydów. Praca przybliży egzystencjalne ujęcie żałoby jako wyjątkowej sytuacji granicznej, która pojawia się wraz z utratą ważnego obiektu pożądania, niezależnie tego kim lub czym byłby ów obiekt. Wskazując na powszechność doświadczania utrat w życiu współczesnego człowieka, co dotyczy, jak można sądzić również utraty wielu złudzeń, autor podkreśla pozytywny wymiar żałoby. Pojawia się on wtedy, gdy utrata nie prowadzi do załamania, ale odwrotnie, przyczynia się do rozwoju i wzmocnienia jednostki. Opracowanie może zachęcić czytelnika do refleksji nad tym co sprawia, że zamiast pograć się w rozpacz, niektórzy ludzie stają się po doświadczeniu utraty silniejsi. Jak podpowiada czytelnikowi autor opracowania, niebagatelne znaczenie może mieć tu obecność i jakość opisywanej przez Martina Bubera relacji Ja – Ty.

Numer kończą: recenzja książki, wskazówki dla autorów oraz lista recenzentów prac opublikowanych w *Sztuce Leczenia* w roku 2023.

Wszystkim Czytelnikom i Czytelniczkom życzymy zdrowych i szczęśliwych świąt Bożego Narodzenia i wielce pomyślnego Nowego Roku 2024.

Joanna Bonior, Marek Motyka

We bring you the latest issue of *The Art of Healing* in that special atmosphere that accompanies the magic of the approaching Christmas. It brings with it many unspoken expectations and warm memories of previous years, especially of childhood. At this time, good memories break through the multitude of our daily worries and serious challenges in life.

The contents of this issue are, as usual, highly varied. In the empirical part of the issue, we present the work of authors Agnieszka Pieczykolan, Joanna Grzesik-Gąsior, Agnieszka Bień

and Krystyna Krygowska, with a text entitled *Orthorexic disorders, self-efficacy and satisfaction with life of medical students – cross-sectional study*. The aim of the study was to assess selected determinants of the occurrence of orthorexia among medical students. The results indicate a positive association of orthorexia risk with BMI level, as well as an association between orthorexia risk and the field of study and the province where the subjects studied. The highest risk of orthorexia was reported by students of dentistry and physiotherapy from the Lower Silesia Province, and the lowest risk of orthorexia behaviour

was reported by students of public health from Silesia Province. In contrast, no association was found between the sense of self-efficacy and life satisfaction and the risk of orthorexia.

The next paper, opening the theoretical and review part of the issue, is a highly up-to-date paper by Krzysztof Mudyn entitled *The expansion of artificial intelligence and the problem of values*. In his text, the author points to the growing presence of artificial intelligence (AI) in our lives, highlighting the difficulties accompanying the implementation of specifically human values in the design of complex algorithms that determine AI functions. He predicts that current and future successes in developing algorithms that overcome such difficulties and increasingly consider the emotional aspects of human functioning also increase the risk of greater control by the organisations that implement them, which may limit the personal freedom of those using AI. The author suggests that the expansion of digital technology may foster a gradual increase in the centralisation of power and further deepen socio-economic inequalities. He thus encourages deeper reflection on the salient features of the development of our civilisation, reminding of the saying “every rose has its thorn”.

The following paper by Katarzyna Bargiel and Michał Sułkowski entitled *Medical error – term, types and legal basis* focuses on this significant aspect of medical practice, as medical errors still occur despite constant, intensive efforts to improve the quality of medical care and reduce the risk of error. The paper introduces the reader to the concept of medical error and outlines its legal context and consequences, which are seriously important for clinicians.

Michał Sułkowski and Katarzyna Bargiel are also the authors of the text entitled *Legal consequences of the patient's objection expressed during his lifetime or close relatives disputing the disclosure of professional confidentiality of a doctor and physiotherapist after the patient's death*. In it, they address another complex legal issue, this one concerning the maintenance of professional

confidentiality in relation to a deceased patient. Both works emphasise the growing importance of appropriate education regarding the legal aspects of medical practice.

The next article, by Paweł Kurowski and Adrian Block, is entitled *Mobile devices in planning and monitoring physical activity and in promoting health*. In their study, the authors point to widely available and easy-to-use mobile tools (easy-to-install apps that track basic elements of a healthy lifestyle, such as physical activity, diet, sleep, or controlling stimulants) that can be used to monitor health and physical activity levels. They advocate their targeted use to achieve improvements in health-related habits and behaviours.

The last paper, by Zygmunt Pucko, is entitled *The existential uniqueness of mourning in light of the philosophy of dialogue by Martin Buber and inspired by Hassidic thought*. In his text, the author refers to the eminent philosopher and religious scholar, Martin Buber, as inspired by Hassidic thought. The paper takes an existential view of mourning as a unique liminal situation, occurring with the loss of an important object of desire, regardless of who or what the lost object is. Pointing to the universality of loss experienced by modern man, which includes, one might think, the loss of many of illusions, the author emphasises the positive dimension of mourning, emerging when the loss does not lead to breakdown but contributes to the growth and strengthening of the surviving individual. The study may encourage the reader to reflect on what makes some people stronger after being touched by loss, instead of sinking into despair. The author suggests the relevance of the presence and quality of the “I and Thou” relationship described by the philosopher.

The edition concludes with book review, guidelines for Authors and a list of reviewers for papers published in *The Art of Healing* in 2023.

We wish all our readers a Healthy and Happy Christmas and a very prosperous New Year 2024.

Joanna Bonior, Marek Motyka